

ФРІЛАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ: СТАН І ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

© 2014 СОЛЯРЧУК Н. Ю.

УДК 331.105.5+331.5.024.54

Солярчук Н. Ю. Фрілансова діяльність в Україні: стан і проблеми державного управління

Метою статті є здійснення аналізування результатів дослідження та визначення проблем, які виникають на шляху розвитку фрілансової діяльності в Україні та можливостей використання інструментів державного управління фрілансовою діяльністю. Для об'єктивної оцінки стану фрілансової діяльності та розвитку ринку фрілансу було проаналізовано результати опитування фрілансерів, які проводились за кордоном, і проведеного автором дослідження в Україні. У результаті було визначено основні переваги та недоліки фрілансу в умовах вітчизняного ринку. У статті наведено структуру респондентів за можливістю укладання договору про надання фріланс-послуг, розподіл українських фрілансерів за віком і рівнем доходу, а також за поєднанням фрілансу з іншими видами діяльності на даний час і запланованим видом діяльності через 5 років. За даними дослідження зроблено висновки про ймовірність подальшого зростання кількості «чистих фрілансерів» в Україні та небажання у майбутньому змінювати даний вид діяльності. Однак однією з важливих проблем, які виникають у роботі фрілансерів та подальшому розвитку даного виду діяльності загалом, є недостатній захист з боку держави (невідповідність законодавчих актів, відсутність соціальних гарантій, нерегламентована зайнятість тощо) і недосконалі методи регулювання фрілансової діяльності. Перспективами подальших досліджень є визначення особливостей державного управління фрілансовою діяльністю та пропозиції щодо побудови системи законодавчих актів з метою здійснення державного управління даним видом діяльності.

Ключові слова: фріланс, фрілансер, інтернет-біржа фрілансу, нерегламентована зайнятість

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 9.

Солярчук Наталія Юрієвна – аспірантка, кафедра менеджменту і міжнародного підприємництва, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

E-mail: solyarchuk@gmail.com

УДК 331.105.5+331.5.024.54

Солярчук Н. Ю. Фрілансовая деятельность в Украине: состояние и проблемы государственного управления

Целью статьи является осуществление анализа результатов исследования и определения проблем, которые возникают на пути развития фрилансовой деятельности в Украине и возможностей использования инструментов государственного управления фрилансовой деятельностью. Для объективной оценки состояния фрилансовой деятельности и развития рынка фриланса были проанализированы результаты опроса фрилансеров, проводимых за рубежом, и проведенного автором исследования в Украине. В результате были определены основные преимущества и недостатки фриланса в условиях отечественного рынка. В статье приведена структура респондентов по возможности заключения договора о предоставлении фриланс-услуг, распределение украинских фрилансеров по возрасту и уровню дохода, а также по сочетанию фриланса с другими видами деятельности в настоящее время и запланированным видом деятельности через 5 лет. Согласно данным исследования сделаны выводы о вероятности дальнейшего роста количества «чистых фрилансеров» в Украине и нежелание в будущем изменять данный вид деятельности. Но одной из важных проблем, возникающих в работе фрилансеров и дальнейшем развитии данного вида деятельности в целом, является недостаточная защита со стороны государства (несоответствие законодательных актов, отсутствие социальных гарантий, нерегламентированная занятость и т. п.) и несовершенные методы регулирования фрилансовой деятельности. Перспективами дальнейших исследований являются определение особенностей государственного управления фрилансовой деятельностью и предложения относительно построения системы законодательных актов с целью осуществления государственного управления данным видом деятельности.

Ключевые слова: фриланс, фрилансер, интернет-биржа фриланса, нерегламентированная занятость.

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Библ.:** 9.

Солярчук Наталія Юрієвна – аспірантка, кафедра менеджменту і міжнародного підприємництва, Національний університет «Львівська політехніка» (ул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

E-mail: solyarchuk@gmail.com

UDC 331.105.5+331.5.024.54

Solyarchuk Nataliya Yu. Freelance Activity in Ukraine: its State and Problems of State Regulation

The goal of the article is analysis of results of the study and identification of problems that arise on the way of development of freelance activity in Ukraine and possibilities of use of instruments of state regulation of freelance activity. The article analyses results of questioning of freelancers, conducted abroad, and conducted by the author of the study in Ukraine in order to obtain an objective assessment of freelance activity and development of the freelance market. In the result the article identifies main advantages and shortcomings of freelance under domestic market conditions. The article presents the structure of respondents by a possibility of making agreements for providing freelance services, distribution of Ukrainian freelancers by age and income and also by a combination of freelance with other types of activity at present and with the planned type of activity in 5 years. According to the study data, the article makes conclusions about probability of the further growth of "straight freelancers" in Ukraine and unwillingness to change this type of activity in future. But one of the important problems that arise in the freelance activity and further development of this type of activity in general is insufficient protection by state (inconsistency of legislative acts, absence of social guarantees, non-regulated employment, etc.) and imperfect methods of regulation of freelance activity. Prospects of further studies are identification of specific features of state management of freelance activity and proposals with respect to building a system of legislative acts with the aim of state management of this type of activity.

Key words: freelance, freelancer, Internet freelance market, non-regulated employment.

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Библ.:** 9.

Solyarchuk Nataliya Yu. – Postgraduate Student, Department of Management and International Business, National University «Lviv Polytechnic» (vul. Stepana Bandery, 12, Lviv, 79013, Ukraine)

E-mail: solyarchuk@gmail.com

Враховуючи сучасні умови розвитку інформаційної економіки, створюються умови для розвитку дистанційних форм зайнятості, удосконалення вже існуючих видів діяльності та створення нових. В умовах глобалізації ринку праці та розвиненої конкуренції працівники з

будь-яких країн світу мають можливість використовувати свої вміння і навички з метою реалізації свого потенціалу на світовому ринку. Фріланс став однією із дистанційних форм зайнятості, яка активно розвивається в сучасних умовах у всьому світі. Однак, зважаючи на відносно недавно появу

такої форми зайнятості в Україні, ще не створено системи законодавчих актів щодо фрілансової діяльності, не розроблено стратегію розвитку даного виду діяльності. Відповідно на сьогодні фрілансова діяльність практично не контролюється державою, не враховується в статистиці тощо.

Така ситуація носить негативний характер, оскільки фрілансери в більшості не сплачують податків і соціальних внесків, а також не мають жодних соціальних гарантій від держави.

У Законі України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки» зазначено, що «основним завданням розвитку інформаційного суспільства в Україні є сприяння кожній людині на засадах широкого використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) можливостей створювати інформацію і знання, користуватися та обмінюватися ними, виробляти товари та надавати послуги, повною мірою реалізуючи свій потенціал, підвищуючи якість свого життя і сприяючи сталому розвитку країни...» [7]. Отже, держава повинна створити умови для розвитку фрілансу, оскільки саме фрілансери створюють товари та надають послуги, використовуючи ІКТ, а розвиток фрілансу як повноцінної форми підприємництва позитивно вплине на ВВП України, дозволить знизити рівень безробіття та принесе дохід у бюджет країни.

Огляд наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних вчених [2, 3, 4, 9] дозволяє стверджувати, що немає ґрунтовних і детальних досліджень щодо фрілансерів та їх діяльності в Україні, однак дослідження фрілансової діяльності є надзвичайно актуальним на сьогодні.

Дослідження діяльності фрілансерів проводились неодноразово на світових інтернет-біржах фрілансу та охоплювали респондентів з багатьох країн світу, у тому числі з України. Одне з таких світових опитувань фрілансерів проводилось Амандою Теквіш та інтернет-біржею FreelanceSwitch [1]. Аналогічне опитування проводили науковці Державного Університету «Вища Школа Економіки» та інтернет-біржа Free-lance.ru під керівництвом російських науковців Д. Стебкова та А. Шевчука. У даному дослідженні було опитано російськомовних фрілансерів з таких країн і регіонів: Росія (76% респондентів), Україна (15%), Білорусь (3,4%), а також Казахстан, Молдова, Середня Азія, Прибалтика та інші (менше 2% респондентів з інших країн) [9]. Враховуючи, що частка українських фрілансерів у таких дослідженнях є незначною, то за даними таких світових опитувань важко оцінити стан фрілансової діяльності в Україні.

Метою статті є здійснення аналізу результатів дослідження та визначення проблем, які виникають на шляху розвитку фрілансової діяльності в Україні та можливостей використання інструментів державного управління фрілансовою діяльністю.

З метою визначення стану фрілансової діяльності в Україні, більш об'єктивного оцінювання ринку фрілансу в Україні, а також визначення проблем, які виникають у фрілансерів з розвитком такого виду діяльності та можливості оптимізування державного регулювання функціонування даного сектора економіки України, автором проведено дослідження, яке здійснено дистанційно за допомогою інтернет-ресурсу Google Docs.

Отже, за даними проведеного дослідження виявлено, що українські фрілансери найвище оцінюють такі переваги

фрілансу, як незалежність від конкретного робочого місця та гнучкий графік роботи (табл. 1) – більше 93% фрілансерів оцінили ці показники позитивно. Також близько 80% респондентів позитивно оцінюють такі характеристики, як відсутність контролю з боку керівництва, можливість поєднувати фріланс із навчанням або роботою за наймом, самостійне організування та контролювання власної діяльності, професійне зростання та підвищення кваліфікації. Саме такі переваги спонукають все більше працівників займатись фрілансовою діяльністю як основною чи додатковою зайнятстю.

Такий показник, як індивідуальне виконання замовлень (відсутність колективу) 68,7% фрілансерів оцінює позитивно, 21,7% вважають його нейтральним. Відсутність колективу має різнобічний вплив на роботу, оскільки, з одного боку, фрілансер працює самостійно та результат його роботи залежить лише від нього, а з іншого – відсутність спілкування з колегами на професійну тематику з метою обміну досвідом є негативним явищем. Для мінімізування негативного впливу відсутності колективу на якість та продуктивність роботи існує можливість спілкування на різноманітних форумах, блогах, спеціалізованих інтернет-біржах, де реєструються фрілансери одного напрямку діяльності. Тому лише 9,6% фрілансерів негативно оцінюють даний показник.

Рівень доходу є важливою складовою будь-якого виду діяльності в сучасних реаліях. Більше 51% українських фрілансерів задовольняє їх рівень доходу в даному виді діяльності, 31,3% оцінюють його нейтрально, не як позитивний і не як негативний, близько 17% негативно оцінили свій рівень доходу. Цікаво відзначити, що серед останніх 60% фрілансерів менше 1 року працюють у даній сфері, 30% – 1–2 роки і лише 10% – 3–5 років. Отже, можна припустити, що бажаний рівень доходу фрілансера досягається не на початку діяльності, а в процесі роботи, коли зростає кількість постійних замовників, кількість завершених проектів, що в свою чергу доповнює портфоліо та, відповідно, зростає рейтинг фрілансера, якщо він працює за допомогою інтернет-бірж фрілансу. До причин недостатнього рівня доходу можна віднести низький рівень кваліфікації та знання іноземних мов, адже гіпотетично ці два фактори суттєво знижують конкурентоспроможність працівників на світовому ринку фріланс-послуг.

Самостійний пошук нових фріланс-проектів більше 55% фрілансерів оцінює позитивно, оскільки це дозволяє вибирати для роботи проекти, враховуючи індивідуальні інтереси фрілансерів. На відміну від роботи в організації, де працівники повинні виконувати будь-яку роботу в межах своєї посади, незважаючи на особисті бажання та інтереси. Натомість 19,1% фрілансерів негативно характеризують самостійний пошук проектів, оскільки це створює певні труднощі та необхідність виділення додаткового часу саме на пошук нових проектів для роботи та спілкування із замовниками.

Проблема державного управління фрілансовою діяльністю та забезпечення соціальних гарантій саме в Україні потребує ґрунтовного вивчення та розв'язання за допомогою вдосконалення законодавства з метою створення сприятливих умов для подальшого розвитку фрілансу та легалізації значної частки фрілансерів, які на сьогодні працюють «в тіні». Це підтверджується тим, що найбільше негативних оцінок (57% фрілансерів) отримали такі фактори, як відсутність соціального пакету (оплата лікування, харчу-

Результати оцінювання переваг та недоліків фрілансу, %

№ з/п	Показник	Бал				
		-2	-1	0	1	2
1	Незалежність від конкретного робочого місця	0,9	1,7	4,3	12,2	80,9
2	Гнучкий графік, можливість самостійно вибирати час роботи	0,0	1,7	4,3	11,3	82,6
3	Індивідуальне виконання замовлень, відсутність колективу	0,0	9,6	21,7	26,1	42,6
4	Відсутність контролю з боку керівництва	0,9	3,5	14,8	22,6	57,4
5	Професійне зростання та підвищення кваліфікації	1,7	5,2	18,3	23,5	51,3
6	Рівень доходу	6,1	11,3	31,3	28,7	22,6
7	Можливість поєднувати фріланс із навчанням або роботою за наймом	2,6	4,3	13,9	21,7	57,4
8	Самостійне організування та контролювання власної діяльності	0,9	3,5	10,4	27,8	57,4
9	Самостійний пошук нових фріланс-проектів	5,2	13,9	24,3	23,5	32,2
10	Відсутність соціального пакету (оплата лікування, харчування, проїзду і т. п.)	40,9	14,8	27,8	7,8	8,7
11	Відсутність соціальних гарантій (лікарняні, відпустки, пенсійне забезпечення)	40,9	17,4	26,1	7,0	8,7
12.	Ризики, ймовірність невиконання домовленості з боку замовника	14,8	24,3	34,8	17,4	8,7
13.	Стабільність, передбачуваність майбутніх доходів	8,7	17,4	36,5	29,6	7,8

Джерело: за даними проведеного автором опитування фрілансерів в Україні.

вання, проїзду і т. п.) і соціальних гарантій (лікарняні, відпустки, пенсійне забезпечення). Близько 27% українських фрілансерів нейтрально оцінюють відсутність таких благ.

Ризики та ймовірність невиконання домовленості з боку замовника негативно оцінили більше 39% українських фрілансерів, ще майже 35% нейтрально оцінили даний фактор (див. табл. 1). Однак з рис. 1 ми бачимо, що майже 58% фрілансерів не укладають договір про надання фріланс-послуг, і тільки 15,7% респондентів завжди їх укладають. Інші респонденти укладають договори за певних умов (якщо проект має високий бюджет, клієнтом є юридична особа і потребує договір для звітності або за умови співпраці із замовником вперше). Тобто спостерігається низький рівень захисту фрілансерів від даного виду ризиків, тому дану проблему також доцільно врегулювати на законодавчому рівні.

Фрілансерів доцільно класифікувати за формою зайнятості на «чистих фрілансерів» (для яких фріланс є основним джерелом доходу та видом діяльності) і на «сумісників» (які поєднують фріланс з іншими видами діяльності, наприклад, з навчанням, підприємницькою діяльністю, роботою за наймом тощо) [9].

Відповідно до даних проведеного автором дослідження в Україні 42,6% фрілансерів є «чистими фрілансерами». Для порівняння, у Росії цей показник становить 22% [9]. У табл. 2 наведено дані, що серед «чистих фрілансерів», 38,8% респондентів планують і через 5 років продовжувати займатись фрілансовою діяльністю, ще 38,8% планують організувати та розвивати власний бізнес, 18,4% респондентів планують поєднувати фріланс з іншими видами зайнятості і тільки 2% планують працювати в організації як наймані працівники.

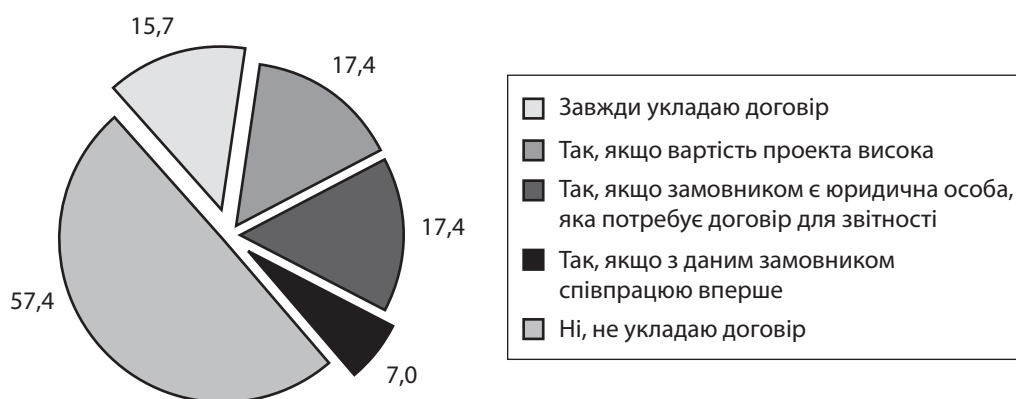

Рис. 1. Структура респондентів за можливістю укладання договору про надання фріланс-послуг

Джерело: розроблено автором на основі власного дослідження.

Розподіл українських фрілансерів за поєднанням фрілансу з іншими видами діяльності на даний час та запланованим видом діяльності через 5 років

Запланований вид діяльності через 5 р.	Посадження фрілансу з іншими видами діяльності		Так, поєднують роботу в організації в якості штатного співробітника		Так, у мене є власний бізнес і наймані працівники		Так, поєднують навчанням у ВНЗ		Так, «сиджу вдома» зі своєю дитиною (до 3 років)		Ні, працюю тільки як фрілансер		Усього	
	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%
Буду працювати тільки як фрілансер	к-ть	19,4	6	19,4	0	0,0	7	25,9	6	100,0	19	38,8	38	33,0
	%		15,8		0,0		18,4		15,8		50,0		100,0	
Буду поєднувати фріланс з іншою оплачуваною зайнятістю	к-ть	48,4	15	48,4	0	0,0	10	37,0	0	0,0	9	18,4	34	29,7
	%		44,1		0,0		29,4		0,0		26,5		100,0	
Буду працювати в організації в якості штатного співробітника	к-ть	3,2	1	3,2	0	0,0	1	3,7	0	0,0	1	2,0	3	2,6
	%		33,3		0,0		33,3		0,0		33,3		100,0	
Організую (буду розвивати) власний бізнес	к-ть	29,0	9	29,0	2	100,0	8	29,7	0	0,0	19	38,8	38	33,0
	%		23,7		5,3		21,1		0,0		50,0		100,0	
Немає відповіді	к-ть	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,7	0	0,0	1	2,0	2	1,7
	%		0,0		0,0		50,0		0,0		50,0		100,0	
Усього	к-ть	100	31	100	2	100	27	100,0	6	100,0	49	100	115	100,0
	%		27,0		1,7		23,5		5,2		42,6		100	

Джерело: розроблено автором на основі власного дослідження.

Тобто ми бачимо, що 77,6% респондентів не планують у майбутньому бути найманими працівниками, а половина з них використовує фріланс з метою подальшого розвитку власного бізнесу, оскільки він не потребує значних капіталовкладень та залучення найманих працівників. Відповідно значна кількість фрілансерів справді розглядає фріланс як процес побудови більш масштабного бізнесу.

Починаючи свою діяльність, фрілансер створює певну базу постійних замовників, розвиває власні навички у сфері його діяльності, а вже в процесі зростання обсягів замовлень він може наймати працівників і розвивати даний вид діяльності, створивши команду фрілансерів для виконання певних проектів і/або стати менеджером фріланс-проектів.

Усі респонденти, які на даний час поєднують фріланс із декретною відпусткою, а таких 15,8%, планують через 5 років працювати тільки як фрілансери, тобто стати «чистими фрілансерами». Це вибір може бути пояснено зручністю фрілансу (гнучкістю графіку роботи, можливістю працювати вдома, самостійно контролювати кількість замовлень та, відповідно, кількість робочих годин), особливо для жінок, які доглядають за дітьми.

Фрілансерів, які на даний час поєднують фріланс із навчанням у вищих навчальних закладах, за даними дослідження є 23,5%. З них майже 26% планують займатися тільки фрілансом у майбутньому, а 37% – поєднувати фріланс із іншою оплачуваною зайнятістю, а також майже 30% респондентів – організувати власний бізнес.

Також в Україні 27% фрілансерів поєднують фріланс із роботою в організації як наймані працівники. З них 48,4% планують у майбутньому поєднувати фріланс із іншою оплачуваною зайнятістю, оскільки можливість гнучкого графіку та самостійний вибір кількості та масштабності проектів надає таку можливість. Але оскільки фріланс на сьогодні в Україні практично не контролюється чинним законодавством, то значна кількість фрілансерів залишаються працювати в організаціях, щоб мати певні соціальні гарантії та мінімізувати ризики втрати джерела доходу. Лише 3,2% українських фрілансерів планують через 5 років працювати як наймані працівники в організаціях. Така незначна їх кількість вказує на те, що фріланс має суттєві переваги над найманою працею і фрілансери не планують припинити свою фрілансову діяльність на користь найманої праці в організаціях. Також 29% респондентів планують розвивати власний бізнес (підприємницьку діяльність), а ще 19,4% планують у майбутньому стати «чистими фрілансерами» і не поєднувати фріланс з іншими видами діяльності.

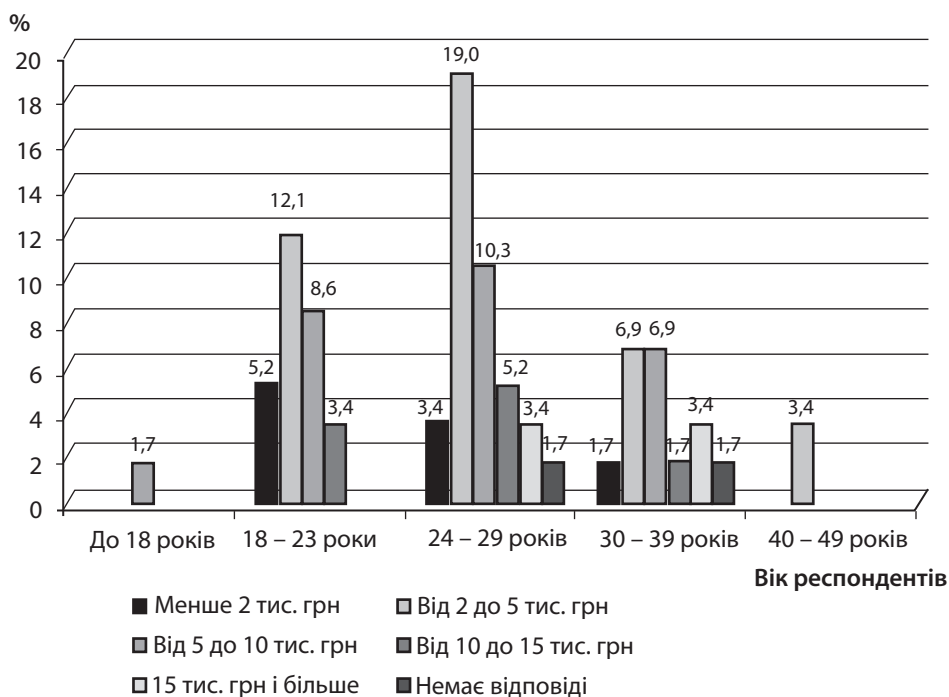

Рис. 2. Розподіл українських фрілансерів за віком та рівнем доходу

Джерело: розроблено автором на основі власного дослідження.

Для розрахунку розподілу українських фрілансерів за віком і рівнем доходу було враховано відповіді «чистих фрілансерів» (для яких фріланс є основним джерелом доходу). Отже, з рис. 2 ми бачимо, що фрілансерів віком до 18 років і більше 40 років є значно менше, але фрілансери до 18 років отримують вищий дохід, оскільки є більш конкурентоспроможними на сучасному ринку та в сучасних умовах інформаційного розвитку. У середньому фрілансери від 18 до 39 років отримують дохід менше 2 тис. грн – більше 10%, від 2 до 5 тис. грн – близько 38%, від 5 до 10 тис. грн – близько 26%, від 10 до 15 тис. грн – 10,3%, більше 15 тис. грн – близько 7%.

Отже, можна відзначити те, що більшість фрілансерів в Україні рівень їх доходу задовольняє, а також умови фрілансової діяльності дозволяють підвищувати його такими шляхами, як збільшення кількості проектів, над якими фрілансер працює за певний період часу, підвищення кваліфікації та робота над більш високооплачуваними проектами, вихід на міжнародний ринок і робота над проектами для іноземних замовників, де рівень оплати вищий, ніж на вітчизняному ринку.

ВИСНОВКИ

Ринок фрілансу є саморегульованим на даний час в Україні та успішно розвивається, відповідно втручання держави в дану сферу діяльності повинно бути мінімальним. Однак держава зобов'язана виконувати функцію управління фрілансовою діяльністю. Результати дослідження виявили такі проблеми розвитку фрілансу в Україні:

- ✦ відсутність державних соціальних гарантій;
- ✦ відсутність соціального пакету;
- ✦ високий рівень ризиків, пов'язаних з невиконанням домовленості з боку замовника щодо своєчасної оплати праці в узгодженому сторонами розмірі тощо.

Оскільки фрілансери не співпрацюють на постійних умовах з одним замовником, то фактично роботодавць не має необхідності та причин для забезпечення соціального пакету фрілансера. Також держава не може гарантувати певний соціальний захист, оскільки часто фрілансери здійснюють свою діяльність, не сплачуючи жодних податків і соціальних внесків.

Проблеми розвитку фрілансової діяльності здебільшого виникають через недосконалість законодавства та невідповідність законодавчих норм і правил до сучасних умов ринкового розвитку економіки та інформаційного суспільства. Зважаючи на те, що майже 60% фрілансерів не укладають договір про надання послуг, виникає необхідність пошуку сучасних методів і способів зниження ризиків для даного виду діяльності.

В Україні розпочався процес легалізації дистанційних працівників [5, 6]. Однак для фрілансерів ці закони не можуть повноцінно використовуватись, оскільки вони розраховані на роботу дистанційних працівників, які будуть працювати за трудовим договором в одній організації, але виконувати свою роботу дистанційно, не перебуваючи в робочий час в офісі чи виробничих приміщеннях організації.

Для регулювання фрілансової діяльності доцільно розробити спеціальну систему законодавчих актів, за допомогою якої будуть реалізуватися всі функції державного управління даним видом діяльності, зокрема забезпечувати соціальний захист фрілансерів, регулювати трудові відносини між замовником і фрілансером тощо. Забезпечення державою соціального пакету для фрілансерів може стати одним з інструментів для їх мотивування працювати легально. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Hackwith A. Freelance Confidential / Amanda Hackwith. – Rockable Press, 2011. – 134 p.
2. Kitching J. Defining and estimating the size of the UK freelance workforce [Електронний ресурс] / J. Kitching, D. Small-

bone // A Report for the Professional Contractors Group. – October, 2008. – P. v-x; 1-46. Режим доступу: http://www.pcg.org.uk/cms/documents/POLICY_AND_CAMPAGNS/research/Defining_and_estimating_the_size_of_the_freelance_workforce-FULL_REPORT.pdf

3. Mill Roy. Hiring and Learning in Online Global Labor Markets [Електронний ресурс] / Mill Roy // Working Paper. – October, 2011. – No. 11 – 17. – P. 1 – 25 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.netinst.org/Mill_11_17.pdf

4. Thomas W. Malone. The Dawn of the E-Lance Economy / Thomas W. Malone, Robert J. Laubacher // Harvard business review. – September-October, 1998. – P. 145 – 152 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ecopywriters.com/downloads/dawn-elance-econ.pdf>

5. В Україні легалізують фріланс [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://news.ub.ua/56193-v-ukrayini-legalizuyut-frilans.html>

6. В Україні хочуть легалізувати віддалену роботу, зокрема і фріланс [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.novostimira.com.ua/novyny_72092.html

7. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» від 09.01.2007 на підставі № 537-V [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/537-16>

8. Пойта І. О. Основні фактори і чинники впливу на розвиток ринку послуг / І. О. Пойта // Бізнес Інформ. – 2013. – № 1. – С. 170 – 173.

9. Стребков Д. О. Итоги «Первой всероссийской переписи фрилансеров» в диаграммах и графиках / Д. Стребков, А. Шевчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://st.freelance.ru/users/admin/upload/f_4a4cba30b88c9.pdf

Науковий керівник – О. С. Скибінський,
кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва Національного університету «Львівська політехніка»

REFERENCES

Hackwith, A. *Freelance Confidential*: Rockable Press, 2011.

Kitching, J., and Smallbone, D. "Defining and estimating the size of the UK freelance workforce" http://www.pcg.org.uk/cms/documents/POLICY_AND_CAMPAGNS/research/Defining_and_estimating_the_size_of_the_freelance_workforce-FULL_REPORT.pdf [Legal Act of Ukraine] (2007). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/537-16>

Mill, R. "Hiring and Learning in Online Global Labor Markets" http://www.netinst.org/Mill_11_17.pdf

Poita, I. O. "Osnovni faktory i chynnyky vplyvu na rozvytok rynku posluh" [Major factors and factors influencing the development of the services market]. *Biznes Inform*, no. 1 (2013): 170-173.

Strebkov, D., and Shevchuk, A. "Itogi «Pervoy vserossiyskoy perepisi frilanserov» v diagrammakh i grafikakh" [Results of the "First Russian census freelancers" in charts and graphs]. http://st.free-lance.ru/users/admin/upload/f_4a4cba30b88c9.pdf

Thomas, W. Malone, and Robert, J. Laubacher. "The Dawn of the E-Lance Economy" <http://www.ecopywriters.com/downloads/dawn-elance-econ.pdf>

"V Ukraini lehalizuiut frilans" [In Ukraine legalize freelance]. <http://news.ub.ua/56193-v-ukrayini-legalizuyut-frilans.html>

"V Ukraini khochut lehalizuvaty viddalenu robotu, zokrema i frilans" [In Ukraine wants to legalize telework, including freelancing]. http://www.novostimira.com.ua/novyny_72092.html